T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

COP31 TÜRKİYE ANTALYA

Sayı :30824082-610/ 17085405 21 Ekim 2026
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

Mustafa Kemal Mahallesi Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bulvarı) 9. km. No: 278 Çankaya / Ankara
İrtibat: Şube Müdürü-Haydar DEMİRER Tel: 410 14 57
Faks:418 74 63 e-posta: haydar.demirer@csb.gov.tr elektronik ağ: www.csb.gov.tr

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN PROF. DR. ÜMİT ÖZLALE'NİN
TBMM 7/47195 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

7/47195
GK 8

SORULAR

1) Kömürden çıkışa ilişkin net bir kamu iradesi sergilenmemesine ve yasal bir düzenleme olmamasına rağmen kömür bölgelerinde gözlemlenen ekonomik daralma, iş kayıpları ve sosyal sorunların sebebine ilişkin bir çalışma mevcut mudur, bu çalışmanın sonuçları nelerdir?
2) Türkiye'de iklim politikaları ve adil geçiş yaklaşımı kapsamında kömür bölgeleri bu bölgelerdeki sosyoekonomik sorunların önlenmesi için öncelikli müdahale alanları olarak belirlenmiş midir?
3) 7552 sayılı İklim Kanunu'nda tanımlanan "adil geçiş" kavramı ve Ulusal İklim Eylem Planı doğrultusunda kömür madenciliği ve kömürden elektrik üretimine bağımlı bölgeler için hazırlanmış ulusal veya bölgesel bir adil geçiş planı bulunmakta mıdır?
4) Böyle bir plan mevcutsa, hangi il ve ilçeleri kapsamaktadır? Bu planın belirlenmesinde kullanılan kriterler nelerdir?
5) Söz konusu planın hazırlık sürecinde yerel yönetimler, sendikalar, meslek örgütleri ve sivil toplum kuruluşlarının katılımı nasıl sağlanmaktadır?
6) İklim Kanunu'nun Gelirler ve Desteklerin Kullanımı ile ilgili bölümündeki 12. ve 13. maddelerde adil geçiş uygulamaları ve adil geçiş desteklerinden söz edilmektedir. Bu bağlamda adil geçiş uygulamaları için ayrılan bütçe nedir? Bu kapsamda ayrılan kaynağın yıllara göre dağılımı nasıldır?
7) Kömür sektöründe çalışan işçilere ilişkin yaş, eğitim ve mesleki yeterlilik profiline dair güncel bir envanter çalışması bulunmakta mıdır?
8) Kömürden çıkış sürecinde ortaya çıkabilecek istihdam kayıplarının önlenmesi amacıyla, yeniden istihdam, mesleki eğitim ve beceri dönüşümüne yönelik hangi programlar yürütülmektedir?
9) Kömür bölgelerinde iş gücü kaybı, göç ve yerel ekonomik daralma risklerini azaltmaya yönelik sosyal politika araçları (gelir desteği, sosyal koruma programlan vb.) planlanmakta mıdır?
10) Kadınlar, gençler ve kırılgan gruplar başta olmak üzere, kömür ekonomisine dolaylı olarak bağımlı kesimlere yönelik özel destek mekanizmaları geliştirilmekte midir?
11) Yerel yönetimlerin ve yerel aktörlerin adil geçiş kapsamında proje geliştirebilmesine olanak sağlayacak hibe veya finansman mekanizmaları oluşturulacak mıdır?
12) Türkiye genelinde kömürden çıkış sürecine ilişkin öngörülen takvim nedir? Bu sürecin sektörel ve bölgesel etkilerine ilişkin etki analizleri yapılmış mıdır?
13) Kömür sektöründe faaliyet gösteren işletmelere sağlanan kamu teşviklerinin toplam tutarı nedir? Bu teşviklerin adil geçiş politikalarıyla uyumlu hale getirilmesi, örneğin, sektörde çalışan işçilerin veya sektörün güçlü olduğu yerlerde yaşayan bölge halkının bu teşviklerden doğrudan yararlanması yönünde bir çalışma var mıdır?
14) Türkiye, COP31 sürecinde adil geçiş finansmanı konusunda uluslararası kaynaklardan yararlanmayı planlamakta mıdır? Bu kapsamda yürütülen çalışmalar nelerdir?
15) COP31 hazırlıkları kapsamında, kömür bölgelerinde yaşayan işçiler ve yerel toplulukların sürece katılımı nasıl sağlanacaktır?

CEVAPLAR

1,8) Adil geçiş: İklim değişikliğiyle mücadelede ve yeşil büyüme sürecinde; çocuklar, kadınlar, yaşlılar, engelliler gibi süreçten en fazla etkilenebilecek kişiler öncelikli olmak üzere herkesi kapsayacak, istihdam sürecinin uygun tedbirler alınarak yönetildiği ve yeni istihdam alanlarının oluşturulduğu, ekonomik, çevresel ve sosyal kazanımların en üst düzeyde tutulduğu politika ve uygulamadır.

İklim değişikliği ile mücadelede, Ülkemizin ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ve göreceli kabiliyetler ilkesi dikkate alınarak, eşitlik, iklim adaleti, ihtiyatlılık, katılım, entegrasyon, sürdürülebilirlik, şeffaflık, adil geçiş ve ilerleme yaklaşımlarını esas alarak adil geçiş politikalarının öncelikle dirilmesi kanuni bir zorunluluktur. Kanunda azaltımdan uyuma yaklaşık 6 maddede adil geçiş gerekliliklerinin göz önüne alınacağı açıkça ifade edilmektedir.

Bu kapsamda kömür bölgelerinde yaşanan ekonomik ve sosyal sorunların adil geçiş yaklaşımım çerçevesinde değerlendirilmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir.

2,3,4,7,9,10,12,13) İklim Kanunu ile "Adil Geçiş", Türkiye'nin iklim değişikliğiyle mücadelesinde esas alınacak temel yaklaşımlardan biri olarak mevzuata dâhil edilmiştir.

Ayrıca, 21 Mart 2024 tarihinde yayımlanan İklim Değişikliği Azaltım Stratejisi ve Eylem Planı (2024-2030) kapsamında adil geçiş, sektörel başlıklardan ayrı bir yatay konu olarak ele alınmış; "Adil Geçiş" başlığı altında 1 strateji ve 7 eylem belirlenmiştir. Söz konusu Plan'da, yeşil dönüşüm sürecinin işgücü piyasaları üzerindeki etkilerinin yönetilmesi ve dönüşümün adil koşullarda gerçekleştirilmesi amacıyla "Ulusal Adil Geçiş Stratejisi"nin hazırlanması öngörülmüştür. Bu doğrultuda Ulusal Adil Geçiş Stratejisi hazırlık çalışmaları sürdürülmekte olup, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı koordinasyonunda 2026 yılı sonuna kadar tamamlanarak yayımlanması planlanmaktadır.

5) İklim Kanununda yerel iklim değişikliği eylem planları hazırlanması zorunlu olup; ilin şartlarına uygun olarak strateji, eylem ve uygulama alanlarını belirlemek ve bunların uygulanmasını sağlamak üzere her ilde vali başkanlığında, ilgili kurum ve kuruluşların varsa il veya bölge teşkilat temsilcileri ile yerel yönetimlerin temsilcilerinden oluşan "İl İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu" kurulacaktır. Bu kapsamda 2026 yılı sonuna kadar her ilde İl İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu'nun kurulması, ilk YİDEP döngüsünün 2028-2032 yıllarını kapsaması, YİDEP'lerin beş yılda bir güncellenmesi ve İklim Portalı'na yüklenerek kamuoyu ile paylaşılması öngörülmektedir.

6) İklim Kanunu'nun "Gelirler ve Desteklerin Kullanımı" başlıklı bölümünü oluşturan 12 nci ve 13 üncü maddelerinde, adil geçiş uygulamaları ile adil geçiş desteklerine ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir.

Bununla birlikte, hâlihazırda söz konusu hükümler kapsamında tahakkuk etmiş veya elde edilmiş herhangi bir gelir bulunmadığından, adil geçiş uygulamalarına özgülenmiş bir bütçe ve buna bağlı olarak yıllar itibarıyla belirlenmiş bir kaynak dağılımı da bulunmamaktadır.

İlgili gelirlerin oluşmasını müteakip, adil geçiş uygulamalarına yönelik kaynakların planlanması ve kullanımı; ülkemizin kalkınma öncelikleri, ekonomik ve sosyal koşulları, sektörel ihtiyaçları ve ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde, etkinlik, verimlilik ve hakkaniyet ilkeleri gözetilerek ve Ülkemiz koşullarına uygun bir adil geçiş yaklaşımını destekleyecek şekilde Bakanlığımızca değerlendirilecektir.

11) YİDEPlerin hazırlanması İl İDKK'ların kurulması ve Türkiye Taksonomisinin kurulmasıylaberaber yerel yönetimler ve yerel aktörler aktif bir rol oynayarak, finansman kaynağında erişim sağlayacaktır.

14) Türkiye'nin COP31 Başkanlığı sürecinde iklim finansmanına erişimin güçlendirilmesi, mevcut uluslararası finansman mekanizmalarının daha etkin kullanılması ve özellikle gelişmekte olan ülkelerin finansmana erişiminin kolaylaştırılması, öncelikli çalışma alanları arasında yer almaktadır.

Bu çerçevede, ulusal ve uluslararası iklim finansmanı kaynaklarının araştırılması, bu kaynaklara erişim kapasitesinin geliştirilmesi ve ilgili uluslararası kuruluşlarla iş birliğinin güçlendirilmesine yönelik çalışmalar Bakanlığımızca sürdürülmektedir.

Bununla birlikte, hâlihazırda COP31 süreci kapsamında, Ülkemizdeki adil geçiş uygulamaları için kesin olarak tahsis edilmiş herhangi bir uluslararası finansman kaynağı bulunmamaktadır. Adil geçişe yönelik finansman imkânları da dâhil olmak üzere uluslararası iklim finansmanı kaynaklarından yararlanılması hususu, Ülkemizin kalkınma öncelikleri, ekonomik ve sosyal koşulları, sektörel ihtiyaçları ve ulusal politika çerçevesi doğrultusunda değerlendirilmeye devam edilmektedir. Adil geçişe yönelik ulusal politika ve uygulama ihtiyaçlarının zaman içinde netlik kazanmasıyla birlikte, uygun uluslararası finansman seçeneklerinin ele alınması ve bu kaynaklara erişimin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

15) COP31 Başkanlığı hazırlıkları, kapsayıcılık ve tüm paydaşların görüşlerinin dikkate alınması ilkeleri doğrultusunda yürütülmektedir. Bu kapsamda tarafların yanı sıra uluslararası kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları, işçi ve işveren temsilcileri, gençler, yerel aktörler ve diğer paydaşlarla temas ve istişareler gerçekleştirilmektedir.

COP31 Başkanlığının görevi belirli bir ulusal sektör veya bölgeye yönelik politika belirlemekten ziyade, UNFCCC sürecinde farklı görüş ve beklentilerin dengeli biçimde ele alınabileceği kapsayıcı bir müzakere ortamının oluşturulmasını sağlamaktır. Bu çerçevede adil geçiş konusundaki paydaş görüşleri de COP31 hazırlık sürecinde yürütülen istişareler kapsamında değerlendirilmektedir.